

CAPITOLUL II

împărțiri, greutate și însemnătatea Economiei politice.

Economia politică *curată* studiază bogăția socială pentru ea însăși și pentru acesta se numește *Economia socială*.

Economia politică *aplicată* coprinde :

1) *politica economică*, adică regulile ce privesc amestecul Statului, al provinciei, al comunei în bogăția socială ;

2) *politica financiară* (sau știința finanțelor), adică regulile spre a administra bine patrimoniul deosebit al corpurilor politice ce numirăm.

Cu s. 40
A.
Economia socială și politica economică se împart în patru părți : *producția, circulația, împărțea și consumația*. Aceste patru părți înfățișează privești diferite, — cu toate că nu sunt totdeauna așa deosebite — sub care se vădesc fenomenele bogăției sociale.

Autorii cel vechi zic că circulația nu e parte specială ; alții, (puțin numeroși) înlătură teoria consumației ; alții iar, pun circulația în urma împărțelii ; alții în sfârșit în timpii din urmă vorbesc de teoria valorii în părți preliminare.

Unii mai fac o altă împărțea a economiei sociale, și a politicii economice, într'o parte *generală* și alta *socială* (pentru fie-care industrie).

Economia politică se izbește de greutate speciale, datorite de o parte nedeșăvârșirei terminologiei sale, care coprinde cuvinte ce se obicinuesc în vorbirea de toate zilele cu felurite înțelesuri

schimbăcioase, de altă parte datorite împotrivirei persoanelor și claselor ce se tem de reformele ce insuflă ea, or doresc revoluțiunile împotriva cărora ea luptă. Mal mare rēū îi face amestecul materiilor cari sunt pentru economia politică ce aū fost astrologii și alchimiștii pentru astronomie și chimie.

Economia politică, uneltă puternică de civilizare, e o materie vrednică de studiat atât pentru însemnătatea teoretică a obiectului seu, cât și pentru folosul practic al învățăturilor sale; fie în viața privată, în deosebi pentru întreprinzători de lucrări, pentru proprietari, capitaliști, lucrători; fie în viața publică în deosebi pentru cei cari d'adrechtul (magistrați, membrii ai corpurilor administrative, sfătuitoare), or mai pieziș prin puterea dreptului de întovărășire, de petiție și prin presă, au o ore-care înrîfurire asupra guvernământului Statului or grupelor politice de jos.

Insă cu toate că vede de interese materiale și că plecă mai cu seamă de la principiul *interesului personal*, cu tôte că e întemeiată pe ipoteza *liberei concurențe*, economia politică nu susține nici materialismul, nici morala utilitară, nici libertatea economică nemărginită. Când face ast-fel, ese din marginile în care trebuie să rămână fie ca știință, fie ca artă.

CAPITOLUL III

Caracterele, legăturile, și metoda Economiei politice

Economia politică este o știință pentru că studiază fapte legate între dânsese și care se produc cu mare regularitate. Această regularitate e temelia unor prevederi ce pot fi neezacte pentru faptele particulare, dar care pentru faptele generale sunt cel puțin tot atât de sigure ca cele ale unei părți din științele fizice.

Economia politică este *știință morală* întru cât studiază pe om ca ființă spirituală, e *știință socială* întru cât îl studiază ca membru al societăților civile, și face parte din științele *juridice și politice* întru cât îl studiază ca membru al grupurilor politice.

Cu toate acestea ea nu trebuie amestecată nici cu *Morala* (știința datoriiilor) nici cu *Dreptul* (știința legăturilor juridice) nici cu *Politica* (știința guvernământului).

Cine caută a amesteca elementul moral or juridic, or politic în domeniul economiei politice o turbură în loc s'o mobilizeze.

Cu toate că face parte integrantă dintr'o știință socială desăvârșită, care va trebui să se ocupe de fapte de ordin intelectual și moral, și nu numai de fapte de ordin material, economia politică bogată în cuceriri prețioase, trebuie să'și apere autonomia împotriva încercărilor de sinteze iscusite dar pretimpurii și îndrăznețe care alcătuiesc ceea ce se numește *sociologia*.

În marginile ținutului sĂu, economia socială e o știință cercetătoare cĂci studiază ordinul social al bogățiilor în firea și pricinile sale, adică în legăturile lor nepipăite și neschimbate; ea se deosebete de *istorie* și de *statistica economică*, științe povestitoare și descriitoare, care studiază rezultatele vedite și schimbătoare în timp și întindere.

Totuși economia, istoria, dreptul, statistica, morala, își dau una alteia ajutoare une orî trebuincioase și totdeauna foarte folositoare.

Metoda economiei sociale e întemeiată pe *deducție* și *inducție*.

Deducția cu ajutorul câtor-va date fizice și morale, fie vedite prin ele înși-le, fie dovedite cu ajutorul altor științe, duce la descoperirea legilor generale ale economiei sociale și mal cu seamă la legile circulațiunii și ale împărțirei bogăției.

Niște asemenea legi firești dar nu pozitive, psihologice dar nu fizice, au un caracter științific pentru că arată o pornire neschimbată a unor cauze luate într'un chip singuratic de a produce unele efecte hotărâte. Dar acesta nu îndreptătește nici fatalismul celor ce ved lucrurile în bine, nici al celor ce le ved în rău. Omul poate într'adevăr schimba ore-cât condițiile în care lucrează legile firești.

Cu toate astea de oare-ce în afară de aceste cauze pe care deducția le consideră într'un mod singuratic, mă lucrează și alte cauze numite *turbătoare*, reese că rezultatele la care ajunge deducția au tot-d'auna un caracter *ipotețic* și nu sunt nici odată cu totul potrivite cu firea fenomenelor vedite.

Spre a adeveri rezultatele deducției și chiar spre a descoperi legile producției și ale consumației și alte principii de a doua mână, (*axio-*

mata media) trebuie să alergăm la inducția ordinară, întemeiată pe observația fie-căruia și pe istorie, dar mai cu seamă pe inducția statistică, care prin cercetarea metodică a grupurilor mari de fapte ce se aseamănă duce la descoperirea legilor *empirice* (adică legate de unele condiții de timp și întindere) dar care totuși sunt însemnate.

Metoda economiei politice aplicată cum se înțelege ușor, e întemeiată mai cu seamă pe inducție.